

УДК 343.224

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.77>

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РОЗГОЛОШЕННЯ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ (УДОЧЕРІННЯ) В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Ющик О.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри кримінального права**Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

ORCID: 0000-0003-1371-3379

Ющик О.І. Кримінальна відповідальність за розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) в Україні: проблеми теорії та практики.

У статті проведено комплексний аналіз норми кримінального законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) в Україні, яка забезпечує конституційне право на недоторканість приватного і сімейного життя та реалізації принципу захисту прав та інтересів дитини. На підставі законодавчого аналізу обґрунтовано, що таємниця усиновлення (удочеріння) є різновидом конфіденційної інформації, яка забезпечена заходами держави та перебуває під правовою охороною, і тому відноситься до міжгалузевого інституту, що містить норми сімейного, інформаційного та кримінального права. Проаналізовано склад кримінального правопорушення передбаченого ст. 168 Кримінального кодексу України та визначено його як кримінально-правову гарантію охорони приватного і сімейного життя.

Особливої уваги приділено об'єкту кримінального правопорушення – таємниці усиновлення (удочеріння), а саме змісту та межах таємниці усиновлення. Аргументовано, що основною ознакою об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення є певна обставина, як обов'язковий критерій кримінальної відповідальності – вчинення розголошення всупереч волі усиновителя (удочерителя). Під час дослідження проблеми кримінальної відповідальності розглянуто проблемні аспекти встановлення факту розголошення та настання суспільно небезпечних наслідків, а також питання відмежування складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 168 КК України, від порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України).

У статті досліджено кваліфікуючі ознаки розголошення таємниці усиновлення (удочеріння), вчиненого службовими особами, працівниками медичних закладів, а особливо звернуто увагу на присяжних, яким відповідна інформація стала відома зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків. Автор акцентує увагу на сучасних ризиках, пов'язаних із цифровізацією суспільства, поширенням через соціальні мережі та електронні засоби комунікації інформації, що становить таємницю усиновлення, внаслідок чого істотно підвищується рівень суспільної небезпечності вчиненого.

На підставі аналізу кримінального законодавства та судової практики сформульовані висновки та пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правового механізму охорони таємниці усиновлення та забезпечення заходів, які виконуватимуть превентивну функцію та мінімізують ризики незаконного поширення конфіденційної інформації.

Ключові слова: таємниця усиновлення, удочеріння, розголошення таємниці усиновлення, усиновитель, кримінальна відповідальність за розголошення таємниці усиновлення (удочеріння), професійна таємниця, порушення права на таємницю, право на недоторканість приватного і сімейного життя.

Yushchik O.I. Criminal liability for disclosure of the secret of adoption in Ukraine: problems of theory and practice.

The article provides a comprehensive analysis of the criminal law provision establishing criminal liability for disclosure of adoption (fostering) secrets in Ukraine, which ensures the constitutional right to privacy and family life and the implementation of the principle of protecting the rights and interests of the child. Based on a legislative analysis, it is argued that the secrecy of adoption (fostering) is a type of confidential information that is protected by state measures and is subject to legal protection, and therefore belongs to an interdisciplinary institution that contains provisions of family, information and criminal law. The composition of the criminal offence provided for in Article 168 of the Criminal Code of Ukraine has been analysed and defined as a criminal law guarantee of the protection of private and family life.

Particular attention is paid to the object of the criminal offence – the secrecy of adoption (fostering), namely the content and limits of the secrecy of adoption. It is argued that the main feature of the objective side of the criminal offence is a certain circumstance, as a mandatory criterion for criminal liability – disclosure contrary to the will of the adopter (adoptive parent). During the study of the problem of criminal liability, problematic aspects of establishing the fact of disclosure and the occurrence of socially dangerous consequences are considered, as well as the issue of distinguishing the composition of a criminal offence under Article 168 of the Criminal Code of Ukraine from a violation of privacy (Article 182 of the Criminal Code of Ukraine).

The article examines the qualifying characteristics of disclosure of adoption secrets (adoption) committed by officials, employees of medical institutions, and pays particular attention to jurors who became aware of the relevant information in connection with the performance of their professional or official duties. The author emphasises the current risks associated with the digitalisation of society and the dissemination of information constituting adoption secrets through social networks and electronic means of communication, which significantly increases the level of public danger of the offence.

Based on an analysis of criminal legislation and judicial practice, conclusions and proposals have been formulated to improve the criminal law mechanism for protecting the secrecy of adoption and to ensure measures that will perform a preventive function and minimise the risks of illegal dissemination of confidential information.

Key words: adoption secrecy, adoption, disclosure of adoption secrecy, adoptive parent, criminal liability for disclosure of adoption secrecy, professional secrecy, violation of the right to secrecy, right to privacy and family life.

Постановка проблеми. Однією із форм забезпечення права дитини на сім'ю, її гармонійного сімейного виховання, розвитку, а також реалізація принципу пріоритету інтересів дитини встановлюється інститутом усиновлення (удочеріння), який історично закріплений в міжнародно-правових актах та національному законодавстві України. Основними гарантіями надійності усиновлення (удочеріння) становить забезпечення таємниці усиновлення, оскільки порушення якої може викликати істотні несприятливі наслідки як для усиновленого, так й для інших осіб, зокрема шляхом нанесення психологічної травми, соціальної дискримінації, порушення приватного життя, а також до інших тяжких наслідків. На сьогодні кримінальним законодавством закріплено відповідальність розголошення відомостей про усиновлення (удочеріння), але на практиці застосування відповідної норми Кримінального кодексу України залишаються відкритими питання, що є суперечливим. А це насамперед зумовлено низкою проблем, які пов'язані із оціночним характером окремих ознак складу кримінального правопорушення, неможливість доведення факту розголошення та його суспільно небезпечних наслідків, а також неузгодженість кримінально-правових положень із нормами сімейного, цивільного законодавства. Крім того проблема відповідальності за розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) пов'язана з інформаційним законодавством, оскільки сучасна цифровізація комунікацій, розширення використання соціальних мереж підвищує ризик несанкціонованого поширення конфіденційної інформації про усиновлення. Тому існує необхідність забезпечення охорони таємниці усиновлення (удочеріння) шляхом удосконалення меж криміналізації відповідних діянь на підставі аналізу правозастосовної практики з урахуванням міжнародних стандартів захисту приватного і сімейного життя.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі кримінальної відповідальності за розголошення відомостей про усиновлення (удочеріння), з'ясуванні ознак складу кримінального правопорушення, як гарантування охорони приватного і сімейного життя. На підставі дослідження виявити проблеми законодавчого регулювання та правозастосовної практики, що дасть змогу вказати на пропозиції вдосконалення кримінальної відповідальності за розголошення відомостей про усиновлення (удочеріння) з урахуванням сучасних соціальних викликів і європейських стандартів захисту прав дитини.

Стан опрацювання проблематики. Питання забезпечення таємниці усиновлення та кримінальної відповідальності за її порушення неодноразово були предметом наукових досліджень. У дослідженнях вітчизняних науковців піднімались проблеми охорони приватного і сімейного життя, захисту прав дитини та реалізація права на усиновлення (удочеріння). Що стосується аспектів кримінальної відповідальності за розголошення відомостей про усиновлення (удочеріння), то вона стали питаннями розгляду таких науковців: М.В. Анчукової, В.А. Ватрас, Т.Ю. Вислоцької, О.О. Дудорова, , В.В. Гальцова, С.С. Журило, Л.М. Зілковської, І.Д. Каралаш, Л.М. Логвінова, Л.А. Савченко, О.В. Тавлуй, Т.А. Чолан та ін. Незважаючи на дослідження проблем кримінальної відповідальності за розголошення відомостей про усиновлення (удочеріння) необхідно наступне комплексне дослідження змісту кримінально-правової заборони, а також вдосконалення чинного законодавства та формування єдиних підходів до правозастосування.

Виклад основного матеріалу. Одним із основних прав людини є право на недоторканість приватного життя, а саме захист особистого простору від незаконного або небажаного втручання з боку держави, організацій чи інших осіб. Конституцію України гарантується «невтручання в особисте і сімейне життя людини, не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини» (ст. 32 Конституції). Відповідно до ст. 21 Закону України «Про інформацію» «конфіденційною є інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, якщо інше не встановлено законом». [4]

Різновидом конфіденційної інформації є таємниця усиновлення (удочеріння). Право на таємницю усиновлення гарантується Сімейним кодексом України, ч. 1 ст. 226 передбачається, що «особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення». За ч. 2 ст. 226 СК України «дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі і від неї самої, факту її усиновлення», а ч. 3 ст. 226 СК надає право усиновленій особі після досягнення нею чотирнадцяти років на одержання інформації щодо свого усиновлення. Отже, на державному рівні забезпечується захист такої інформації, як таємниця усиновлення (удочеріння) за допомогою юридичного закріплення та притягнення до відповідальності за такі діяння.

Відповідно до положень ст.ст. 226-227 СК України «особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення; дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі і від неї самої, факту її усиновлення; усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від дитини, яка ним усиновлена, і вимагати нерозголошення цієї інформації особами, яким стало відомо про неї як до, так і після досягнення дитиною повноліття, усиновлювач має право приховувати від дитини факт її усиновлення, якщо розкриття таємниці усиновлення може завдати шкоди її інтересам».

Національне кримінальне законодавство передбачає кримінальну відповідальність за розголошення усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновителя (удочерителя) (ст. 168 КК України). Як зазначає М.В. Анчукова «історія розвитку вітчизняного кримінального законодавства свідчить про те, що кримінальна відповідальність за розголошення таємниці усиновлення не є новелою КК України. Вперше вона встановлена в КК УРСР 1960 р. Кодекс було доповнено статтею 115-1 «Розголошення таємниці усиновлення» згідно із Указом Президії Верховної Ради N 2984-07 від 25 серпня 1970 р. Диспозиція статті була лаконічною: «Розголошення таємниці усиновлення проти волі усиновителя» [1, с. 424–430]. З періоду прийняття нового Кримінального кодексу до ст. 168 вносились зміни в частини санкції статті внаслідок прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності 15 квітня 2008 року N 270-VI [3], а пізніше зміна відбулась у санкції ч. 2 ст. 168 КК України збільшенням розміру покарання у виді штрафу до чотирьох тисяч неоподаткованих мінімумів. Таке посилення відповідальності стосується «вчинення розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) службовою особою або працівником медичного закладу, яким відомості про усиновлення (удочеріння) стали відомі по службі чи по роботі, або якщо воно спричинило тяжкі наслідки». [5]

Кримінальне правопорушення передбачене ст. 168 КК України охороняє суспільні відносини, що забезпечують недоторканність приватного та сімейного життя, зокрема право особи на збереження таємниці факту усиновлення (удочеріння). Якщо деталізувати об'єкт охорони, то він стосується права дитини, та зацікавлених осіб на приватність, гарантування конфіденційної інформації про походження дитини; і на сам кінець довіри до інституту усиновлення. Через порушення таємниці усиновлення (удочеріння) може завдатись і інша шкода, яка пов'язана з психічним здоров'ям та нормальним моральним розвитком дитини, а також честь, гідність і психологічний стан усиновителів.

Слід звернути увагу на думку О. Тавлуй, яка «під час розмежування складу кримінального правопорушення, який передбачає кримінальну відповідальність за розголошення таємниці усиновлення (стаття 168 Кримінального кодексу України) зі складом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 182 (порушення недоторканності приватного життя) Кримінального кодексу України вказує на предмет кримінального правопорушення». «Більшість учених-криміналістів вважає, що спеціальна ознака, передбачена ст. 168 КК України, – предмет злочину, при вчиненні діяння, передбаченого ст. 182 КК України, предметом злочину є конфіденційна інформація про

особу, а при вчиненні діяння, передбаченого в ст. 168 КК України, – вид конфіденційної інформації про особу (відомості, що можуть бути віднесені до сімейної таємниці)» [9, с. 191-195].

Норми статті 168 КК України не дають чіткого визначення і не конкретизують, яка саме інформація належить до таємниці усиновлення (удочеріння). На підстав аналізу нормативно-правових актів можемо констатувати, що до такої інформації належать будь-які відомості про сам факт усиновлення (удочеріння) або обставини, що підтверджують усиновлення дитини. Це може бути: подача заяви про усиновлення, перебування на обліку осіб, які бажають усиновити дитину, рішення суду про усиновлення, державна реєстрація усиновлення в органах реєстрації актів цивільного стану, нагляд за усиновленою дитиною та інші відомості, що свідчать про усиновлення.

До об'єктивних ознак кримінального правопорушення передбаченого ст. 168 КК України належить розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновителя (удочерителя). Розголошення таємниці усиновлення є протиправним повідомленням або доведенням до відома інших осіб відомостей про факт усиновлення (удочеріння), при цьому без згоди усиновителя або удочерителя, якщо такі відомості становлять конфіденційну інформацію і охороняються законом як таємниця. Таким поширенням відомостей може бути доведення інформації про факт усиновлення, повідомлення даних про біологічних батьків, розкритті обставин усиновлення (час, місце, спосіб), доведенні цих відомостей до осіб, які не мають права їх знати.

Способами вчинення розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) можуть бути різними, наприклад в усному повідомленні певній особі щодо самого факту усиновлення, зміненні прізвища, імені, по-батькові усиновленого, часу прийняття рішення про усиновлення тощо. Судова практика по притягненню за розголошення таємниці усиновлення показує, що за останній період кожного року виносять вирок кільком особам. В більшості випадків це усне повідомлення інформації про те що дитина усиновлена і не є рідною усиновителю. Прикладом розголошення таємниці усиновлення через засоби зв'язку є вирок Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 18 листопада 2025 року, яким встановлено, що «особа не маючи дозволу на розголошення таємниці усиновлення, всупереч інтересам малолітньої дитини та сім'ї, використовуючи свою раніше створену персональну сторінку в соціальній мережі «Facebook» всесвітньої мережі Інтернет, яка у відповідності до вимог абзаців 16, 19 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про телекомунікації» і ст. 22 Закону України «Про інформацію», є засобом масової інформації, опублікувала загальнодоступну публікацію, що містить відеозапис, в якому повідомила про факт усиновлення. Вказаний відеозапис після його публікації став доступним для перегляду користувачам, які відвідували зазначену інтернет-сторінку.» Вирок Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 18 листопада 2025 року № 1-кп/703/652/25 [2]. Ступінь суспільної небезпеки поширення через засоби масової інформації є високим, оскільки це повідомлення стає відомим широкому колу осіб, що може призвести до настання негативних наслідків, особливо для дитини.

Кримінальна відповідальність за ст. 168 КК України настає за особливих обставин, які необхідно встановити, а саме те, що розголошення усиновлення (удочеріння) відбулося всупереч волі усиновителя (удочерителя). Саме воля усиновителя виступає основним критерієм відмежування кримінально караного діяння від правомірного поширення інформації або морального повідомлення фактів. Воля усиновителя може проявлятися як прямо, через чітку заборону розголошення відомостей про усиновлення, опосередковано, через поведінку, що свідчить про прагнення зберегти конфіденційність факту усиновлення, а також заборона законом, що передбачає охорону таємниці усиновлення як елемент приватного і сімейного життя.

За законом «усиновитель має право приховувати факт усиновлення від дитини, яка ним усиновлена, і вимагати нерозголошення цієї інформації особами, яким стало відомо про неї як до, так і після досягнення дитиною повноліття. Усиновитель має право приховувати від дитини факт її розкриття, якщо розкриття таємниці усиновлення може завдати школи її інтересам. Якщо усиновлюється дитина, яка не досягла семи років, службові особи при виявленні її згоди на усиновлення зобов'язані вживати заходів щодо забезпечення таємниці усиновлення від самої дитини» [8, с. 460].

Заходи забезпечення таємниці усиновлення передбачені на законодавчому рівні, охоплюють всі стадії судового розгляду - від відкриття провадження до зберігання судових матеріалів. Такі заходи сприяють не лише охороні приватного життя усиновителів, але й насамперед у захисті психологічного та соціального благополуччя дитини.

Суб'єктом вчинення досліджуваного кримінального правопорушення може бути будь-яка особа, якій став відомий факт про усиновлення (удочеріння). Основними засобами забезпечення таємниці усиновлення передбачено закритий розгляд справ про усиновлення в судовому засіданні (ст. 313 ЦПК України). Це в свою чергу дозволяє недопущення до залу судового засідання сторонніх осіб, у тому числі представників засобів масової інформації, обмеження публічного доступу до інформації, що пов'язана із особою, яку всиновлюють, та осіб, що є усиновителями

(удочерителями), а також інших обставин, які сприяють розкриттю походження дитини та її попередній сімейний стан. Наступна стадія оприлюднення судового рішення і важливим засобом попередження розголошення усиновлення (удочеріння). Тому чітко забороняється оприлюднення судових рішень у спосіб, що дозволяє ідентифікувати факт усиновлення, а саме вилучаються дані про особу дитини, усиновителів і сам факт усиновлення. Багато усиновителів ідуть на те, щоб змінити анкетні дані дитини, що в свою чергу є забезпеченням таємниці усиновлення. Це відбувається, шляхом зміни прізвища дитини, імені, по батькові, відомостей про місце народження, але все це в межах законодавства. Такі способи захисту мінімізують ризик випадкового або навмисного розкриття інформації про усиновлення у повсякденному житті дитини та сприяють її повноцінній інтеграції в сім'ю усиновителів.

Ще одним способом забезпечення захисту розголошення таємниці усиновлення є обмеження доступу до судових матеріалів сторонніх осіб. Тобто ознайомлюватись з матеріалами справи мають право виключно учасники процесу та особи, прямо визначені законом, крім того забороняється копіювання, передача або використання матеріалів справи, не пов'язаних із здійсненням правосуддя. Зберігання такої інформації покладається на службових осіб та і на інших суб'єктів, які отримали доступ до відповідних матеріалів, які зобов'язані охороняти таке розголошення інформації.

Кваліфікуючими ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 168 КК є «вчинення його службовою особою або працівником медичного закладу, яким відомості про усиновлення (удочеріння) стали відомі по службі чи по роботі, або в разі заподіяння тяжких наслідків».

Суспільна небезпека розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) службовою особою або працівником медичної установи, яким відомості про усиновлення (удочеріння) стали відомі по службі чи по роботі, «обумовлюються тим, що це кримінальне правопорушення вчиняється особами, зобов'язаними зберігати факт усиновлення (удочеріння) як службову або професійну таємницю. Йдеться про інформацію про перебування осіб, які бажають усиновити дитину, на обліку, пошук ними дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо, стали відомі по службі або роботі» [1, с. 424-430].

Такими особами можуть бути особи, які приймають рішення про усиновлення (удочеріння), працюють в закладах, де перебувають діти, які можуть бути усиновлені, медичні працівники, які надають медичну допомогу таким особам, органи опіки і піклування, місцеві органи тощо. Крім того, особливо звернути увагу на присяжних, які теж входять числа службових осіб, яким стало відомо про факт усиновлення із виконання своїх обов'язків. Відповідно до гл. 5 ЦПК України. категорія справ про усиновлення розглядається судом за участю присяжних. Присяжні беруть участь у розгляді справ про усиновлення, оскільки це одна з категорій цивільних справ, де вони залучаються для здійснення правосуддя, працюючи спільно з професійним суддею. Отже, присяжні виступають службовими особами, яким факт усиновлення став відомим внаслідок виконання своїх обов'язків, що в свою чергу зобов'язує їх зберігати таємницю усиновлення і тягне за собою кримінальну відповідальність за ст. 168 КК України.

Висновки. Конституційною гарантією є забезпечення недоторканості приватного і сімейного простору, а також невтручання в особисте життя людини, тому не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди. Таємниця усиновлення (удочеріння) є об'єктом кримінально-правової охорони, що передбачає кримінальну відповідальність за ст. 168 КК України. Відповідно такий об'єкт охорони перебуває у тісному зв'язку з правом на недоторканість приватного і сімейного життя та принципом захисту прав та інтересів дитини. Тому і виникає необхідність такого захисту не лише декларативно, але й через механізм кримінальної відповідальності. Основною ознакою кримінально караного розголошення таємниці усиновлення є його вчинення всупереч волі усиновителя. В сучасних умовах цифровізації неабиякої актуальності набуває питання розголошення таємниці усиновлення за допомогою соціальних мереж та засобів комунікації, що істотно підвищує ступінь суспільної небезпечності, що потребує негайного врахування при подальшому вдосконаленні кримінального законодавства. Крім того, держава повинна забезпечити заходи таємниці усиновлення шляхом закритого розгляду справ, знеособлення судових рішень, обмеження доступу до матеріалів справи, які свою чергу виконуватимуть превентивну функцію та мінімізують ризики незаконного поширення конфіденційної інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Анчукова М.В. Щодо кримінальної відповідальності за розголошення таємниці усиновлення (ст. 168 КК України). *Держава і право*. 2009. Вип. 45. С. 424–430. URL: <https://nasplib.isoftware.com/kyiv/ua/server/api/core/bitstreams/a359c0df-13dd-4d94-b65b-82f1c849471e/content>.

2. Вирок Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 18 листопада 2025 року № 1-кп/703/652/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131980841> (дата звернення 5.01.2026).
3. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності 15 квітня 2008 року N 270-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-17/ed20201114> (дата звернення 4.01.2026).
4. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 3.01.2026).
5. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень від 22.11.2018 № 32617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19/ed20201114#n293> (дата звернення 4.01.2026).
6. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3920> (дата звернення: 2.01.2026).
7. Конституція України від 28 червня 1996 року №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 2.01.2026).
8. Науково практичний коментар Кримінального кодексу України. За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: Юридична думка, 2012. 1316.
9. Тавлуй О. Розголошення таємниці усиновлення: окремі аспекти відмежування від інших правопорушень. *Підприємництво, господарство і право*. № 6. 2021. С. 191–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2021_6_31.

Дата першого надходження рукопису до видання: 6.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 26.01.2026
Дата публікації: 2.02.2026